basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

GRAAD 12

AFRIKAANS TWEEDE ADDISIONELE TAAL V1

FEBRUARIE/MAART 2014

NOORDWES

PUNTE: 120

TYD: 2½ uur

Hierdie vraestel bestaan uit 22 bladsye.

Kopiereg voorbehou

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Hierdie vraestel bestaan uit VIER afdelings:

AFDELING A: Leesbegrip	VRAAG 1	(30)
AFDELING B: Opsomming	VRAAG 2	(10)
AFDELING C: Taal	VRAAG 3–6	(60)
AFDELING D: Letterkunde	VRAAG 7–8	(20)

2. Lees die instruksies noukeurig deur.

3. Beantwoord AL die vrae.

4. Begin ELKE afdeling op ’n NUWE bladsy.

5. Nommer die antwoorde korrek volgens die nommeringstelsel wat in hierdie vraestel gebruik word.

6. Laat ’n reël oop na elke antwoord.

7. Skenk veral baie aandag aan spelling en sinskonstruksie.

8. Skryf netjies en leesbaar.

AFDELING A: LEESBEGRIP

VRAAG 1

TEKS A: TYDSKRIFARTIKEL

Lees die tydskrifartikel hieronder en beantwoord die vrae.

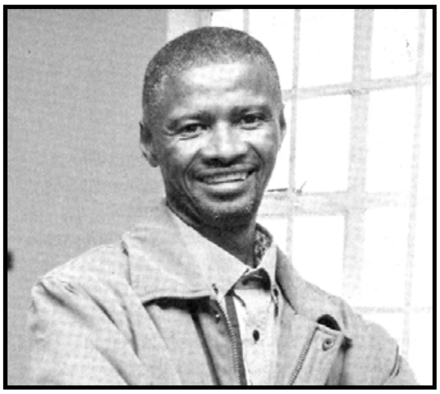

Johannes Jansen

is honger vir leer ...

1 Johannes Jansen het op die plaas Bo-Radyn sowat twee kilometer buite Villiersdorp, grootgeword. Hy het sy skoolloopbaan aan die Primêre Skool Kosie de Wet begin en sy hoërskoolloopbaan aan die Sekondêre Skool Swartberg in Caledon voltooi. Op skool het Johannes daarvan gedroom om ŉ dokter te word.

2 Nadat hy matriek met vrystelling geslaag het, het hy egter besluit om eerder onderwys te studeer, omdat die kursus nie so lank was nie. In Johannes se eerste jaar moes hy sy studies staak omdat daar nie meer genoeg geld was nie.

3 Hy is terug Bo-Radyn toe, waar sy ouers en van sy broers en susters steeds gewerk het. Sy pa was baie hartseer, want dit was sy wens dat ten minste één van sy nege kinders verder moes studeer. Johannes het vir 20 jaar op die plaas gewerk. In hierdie tyd het hy in die plaaswerker- en veiligheidskomitee gedien. Hy het ook verkiesingsopleiding onder sy mense gedoen. Dit het hom laat besef dat sy passie om mense te leer, nie verdwyn het nie.

4 Johannes het deeltyds begin studeer. Hy het eers ŉ B.Com-graad, wat hom baie in sy pos as plaasbestuurder gehelp het, deur Unisa verwerf. Toe sy kinders groter was, het hy, met sy vrou Lorraine se ondersteuning, sy onderwysgraad voltooi. Wanneer hy saans by die huis gekom het, het hy eers tyd saam met sy vrou en kinders deurgebring en dan van halfnege tot elfuur gestudeer. Soms het hy soggens van vieruur tot halfses met sy boeke gesit. In 2011 het hy sy werk by Bo-Radyn bedank om die praktiese deel van sy onderwysstudies in die klaskamer te gaan doen.

5 Hy het baie goed gevoel dat hy sy pa se droom kon bewaarheid deur sy graad te behaal. Sy pa inspireer hom steeds om verder te studeer. Sy pa se woorde dat jy nooit te oud is om te leer nie, sal hom altyd bybly.

6 Vandag doen Johannes wat hy altyd wou doen. Hy gee terug aan sy gemeenskap deur die volgende generasie Villiersdorpers te motiveer om vir hulself ŉ beter toekoms te bou.

[Verwerk uit *Kuier*, 4 Julie 2012]

Kopiereg voorbehou

1.1 Naby watter dorp is die plaas Bo-Radyn? (1)

1.2 Kies die KORREKTE antwoord in die raampie hieronder om die sin te voltooi. Skryf net die vraagnommer (1.2) en die antwoord neer.

Primêre Skool Kosie de Wet; Hoërskool Villiersdorp; Sekondêre Skool Swartberg

Johannes het sy hoërskoolloopbaan aan die ... voltooi. (1)

1.3 Johannes Jansen het eers vir ŉ dokter gestudeer.

1.3.1 Is hierdie stelling WAAR of ONWAAR? (1)

1.3.2 Motiveer jou antwoord op VRAAG 1.3.1. (1)

1.4 Waarom moes Johannes in sy eerste jaar sy studies staak? (1)

1.5 Waar het Johannes gaan werk nadat hy sy studies gestaak het? (1)

1.6 Hoeveel kinders het Johannes Jansen se ouers gehad? (1)

1.7 Watter opvoedingswerk het Johannes onder sy mense gedoen? (1)

1.8 Verduidelik wat bedoel word wanneer ons sê dat sy passie om mense te leer, "**nie verdwyn het nie**". (Paragraaf 3) (1)

1.9 Johannes het ŉ B.Sc.-graad verwerf.

1.9.1 Is hierdie stelling WAAR of ONWAAR? (1)

1.9.2 Motiveer jou antwoord op VRAAG 1.9.1. (1)

1.10 Waarom, dink jy, was dit vir Johannes nodig om deeltyds te studeer? (1)

1.11 Watter tipe pos het Johannes later op die plaas beklee? (1)

1.12 Kies die KORREKTE antwoord.
Skryf net die vraagnommer (1.12) en die letter (A–D) neer.

Wie het, volgens die teks, vir Johannes ondersteun om later sy onderwysgraad te voltooi?

A Sy kinders
B Sy plaasbestuurder
C Sy werkgewer
D Sy vrou, Lorraine (1)

1.13 Wat het Johannes saans gedoen voordat hy van halfnege tot elfuur studeer het? (Paragraaf 4) (1)

1.14 Waarom, dink jy, moes Johannes soms vroeg in die oggend studeer? (1)

1.15 In watter jaar het Johannes sy werk op die plaas, Bo-Radyn, bedank? (1)

1.16 Johannes het sy werk op die plaas bedank omdat hy gemeenskapswerk wou doen.

1.16.1 Is hierdie stelling WAAR of ONWAAR? (1)

1.16.2 Motiveer jou antwoord op VRAAG 1.16.1. (1)

1.17 Verduidelik wat die skrywer in die laaste paragraaf bedoel met "**die volgende generasie**". (1)

TEKS B: INFORMATIEWE TEKS

Lees die informatiewe teks hieronder en beantwoord die vrae.

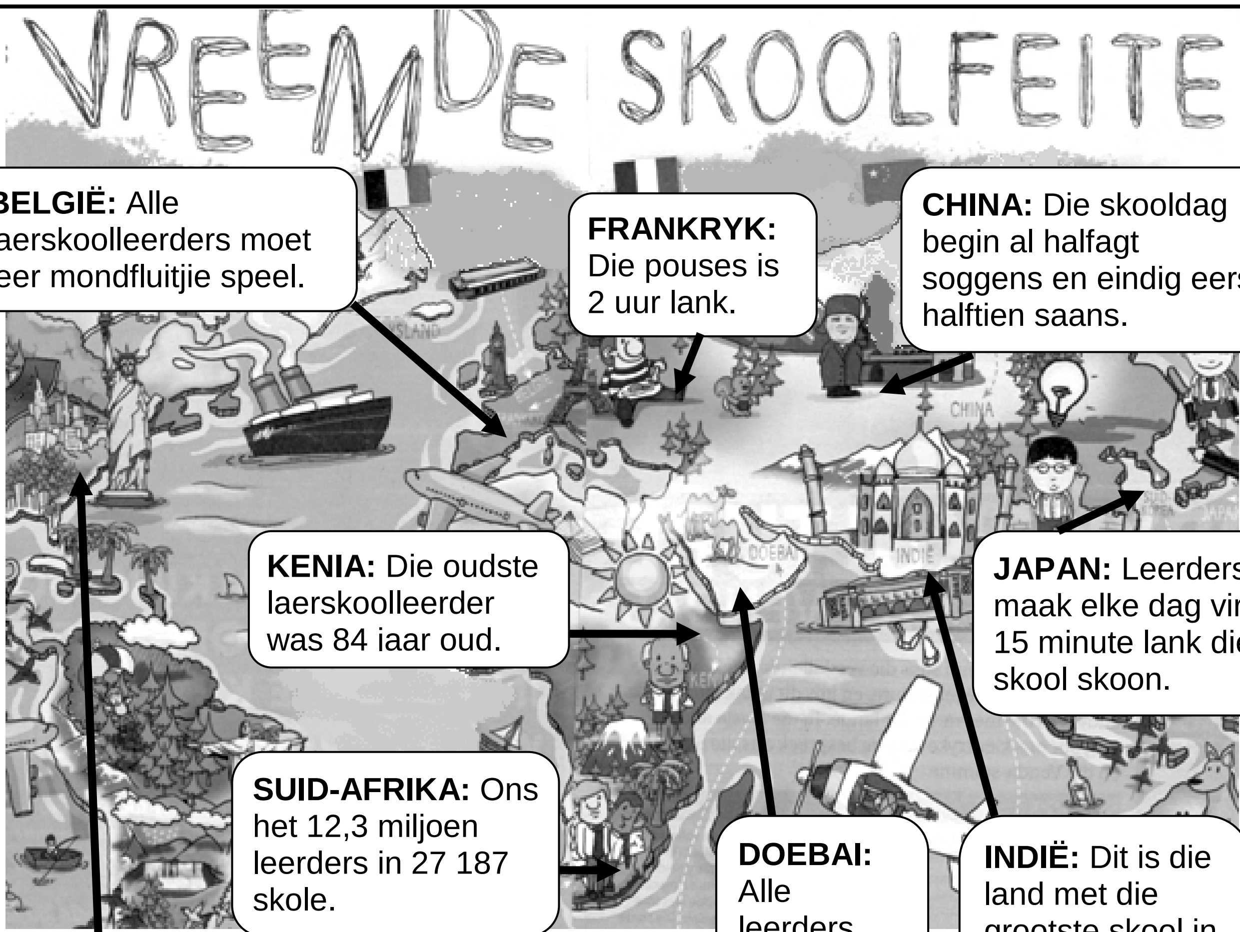

BELGIË: Alle laerskoolleerders moet leer mondfluitjie speel.

FRANKRYK: Die pouses is 2 uur lank.

CHINA: Die skooldag begin al halfagt soggens en eindig eers halftien saans.

KENIA: Die oudste laerskoolleerder was 84 iaar oud.

JAPAN: Leerders maak elke dag vir 15 minute lank die skool skoon.

SUID-AFRIKA: Ons het 12,3 miljoen leerders in 27 187 skole.

VSA: Amerikaanse kinders eet elk sowat 1 500 grondboontjiebotter-en-konfytbroodjies voor hulle klaar is met skool.

DOEBAI: Alle leerders moet trollietasse gebruik.

INDIË: Dit is die land met die grootste skool in die wêreld. Die skool het 25 000 leerders.

HET JY GEWEET?

- Volgens statistieke kry onderwysers die meeste Valentynskaartjies.
- Voor 1949 was 80% van alle Chinese ongeletterd. Nou is net 3% ongeletterd.

[Verwerk uit *Huisgenoot*, 24 Februarie 2011]

1.18 Watter land het baie lang pouses? (1)

1.19 Hoeveel leerders is daar in Suid-Afrikaanse skole? (1)

1.20 1.20.1 In watter land is die grootste skool ter wêreld? (1)

1.20.2 Hoeveel leerders is in hierdie skool? (1)

1.21 In watter land mag leerders nie tasse in hul hande of op hul rûe dra nie? (1)

1.22 Kies die KORREKTE antwoord.
Skryf net die vraagnommer (1.22) en die letter (A–D) neer.

Watter tipe broodjies is Amerikaanse kinders se gunsteling?

A Grondboontjiebotter-en-stroopbroodjies
B Grondboontjiebotter-en-heuningbroodjies
C Grondboontjie-en-botterbroodjies
D Grondboontjiebotter-en-konfytbroodjies (1)

1.23 In China is die skooldag 14 uur lank.

1.23.1 Is hierdie stelling WAAR of ONWAAR? (1)

1.23.2 Motiveer jou antwoord op VRAAG 1.23.1 deur ŉ sin uit die teks aan te haal. (1)

1.24 Waarom, dink jy, moet leerders in België leer mondfluitjie speel? (1)

1.25 Wat is ŉ moontlike rede dat Kenia se oudste leerder so oud geword het voordat hy skool toe gegaan het? (1)

TOTAAL AFDELING A: 30

AFDELING B: OPSOMMING

VRAAG 2: WATER

TEKS C

- Som die belangrikste feite oor water in SEWE sinne op.
- Skryf die sinne PUNTSGEWYS neer.
- Nommer die sinne van 1 tot 7.
- Jou opsomming mag nie langer as 60 woorde wees nie.
- Dui die KORREKTE getal woorde aan die einde van die opsomming aan.

1.

Mense, diere en plante het water nodig om te oorleef. ʼn Mens kan amper ʼn maand lank sonder kos klaarkom, maar sonder water sal jy nie oorleef nie.

2.

Ons drinkwater is baie beperk. Al bestaan 70% van die aarde se oppervlak wel uit water, is net 3% van die water vars en kan gedrink word. Ons kan ook nie seewater gebruik nie, omdat dit te sout is.

3.

Die menslike brein bestaan uit sowat 85% water. Om jou brein te help om beter te funksioneer, behoort jy dus genoeg water te drink, en minder sap en koeldrank.

4.

Ons lees dikwels hoe mense in swembaddens, riviere of die see verdrink. Veral na swaar reën, is riviere gevaarlik. ʼn Mens moet groot respek vir water hê.

5.

Boere het baie water op hulle plase nodig. As dit nie genoeg reën nie, of hulle kan nie genoeg water uit riviere kry nie, moet hulle boorgate boor en windpompe oprig.

6.

Rivierwater moet eers gesuiwer word voordat ons dit kan drink. Nadat die water gesuiwer is, word dit na ʼn reservoir gepomp. Vandaar word dit in waterpype na woongebiede gevoer.

7.

Omdat die mense op die aarde al meer word, het ons meer vars water nodig. Dit is die rede waarom ons alle waterbronne goed moet oppas. As ons waterbronne besoedel, sal daar nie genoeg skoon water vir almal wees nie.

[Verwerk uit *Huisgenoot in die klaskamer: Skooltake* en *Kuier,* 13 Maart 2013]

TOTAAL AFDELING B: 10

AFDELING C: TAAL

VRAAG 3: WOORDSTRUKTURE

TEKS D: PRENT

Bestudeer die prent hieronder en beantwoord die vrae.

- Skryf net die vraagnommer (3.1–3.20) en die KORREKTE antwoord neer.
- Al die antwoorde in hierdie vraag moet KORREK gespel word.

[Verwerk uit *Weg*, Augustus 2005]

3.1 Kies die korrekte AFKORTING tussen hakies.

Die adres van die kafee is (Kerk<u>st.</u>/Kerk<u>str.</u>) 25. (1)

3.2 Gee die korrekte VORM VAN DIE WOORD tussen hakies.

Daar staan ŉ (hoog) straatlig langs die kafee. (1)

3.3 Gee die korrekte VERKLEININGSVORM van die woord tussen hakies.

Die swart (kat) lê in die kafee. (1)

3.4 Gee die korrekte VORM van die woord tussen hakies.

Op die (een) dag van die maand bly die kafee laat oop. (1)

3.5 Gee EEN WOORD vir die woorde tussen hakies.

ʼn Mens kan kruideniersware en (wortels, kool, pampoen, uie en beet) by Manny se kafee koop. (1)

3.6 Gee die korrekte OORTREFFENDE TRAP VAN VERGELYKING van die woord tussen hakies.

By hierdie kafee is hamburgers die (goedkoop). (1)

3.7 Gee EEN WOORD vir die woorde tussen hakies.

Jaco kom koop (elke week) ʼn hamburger by die kafee. (1)

3.8 Kies die korrekte VOORSETSEL uit die woorde tussen hakies.

As hy met sy fiets kom, laat hy dit (teen/aan) die muur staan. (1)

3.9 Kies die korrekte VOORNAAMWOORD uit die woorde tussen hakies.

Jaco het ʼn hamburger gekoop en (hom/dit) dadelik begin eet. (1)

3.10 Gee die korrekte INTENSIEWE VORM vir die woord tussen hakies.

Jaco sit (alleen) op die trappie voor die winkeldeur en eet. (1)

3.11 Gee ʼn ANTONIEM (ʼn woord met die teenoorgestelde betekenis) vir die woord tussen hakies.

ʼn Hamburger smaak baie lekker as dit (koud) is. (1)

3.12 Kies die korrekte TUSSENWERPSEL tussen hakies.

(Foei!/Ai!/Eina!) Hierdie hamburger is darem lekker. (1)

3.13 Gee ʼn SINONIEM (ʼn woord met dieselfde betekenis) vir die woord tussen hakies.

Jaco besluit om vir sy (prinsipaal) ook ʼn hamburger te koop. (1)

3.14 Kies die korrekte LIDWOORD tussen hakies.

Jaco wil in (die/ʼn) toekoms hamburgers verkoop. (1)

3.15 Gee die korrekte VERGROTENDE TRAP VAN VERGELYKING van die woord tussen hakies.

Die eienaar kom altyd (vroeg) as 08:00 om oop te sluit. (1)

Kopiereg voorbehou

3.16 Gee die MANLIKE VORM van die woord tussen hakies.

Jaco eet 'n hamburger voordat hy by sy (tante) gaan kuier. (1)

3.17 Gee die MEERVOUD van die woord tussen hakies.

Oom Kobus dra twee (sak) na sy motor toe. (1)

3.18 Vorm die korrekte SAMESTELLING van die woorde tussen hakies.

Oom Kobus se een (broek + pyp) lyk korter as die ander een. (1)

3.19 Kies die korrekte SPELLING van die woord tussen hakies.

Oom Kobus wil ook (een dag/eendag) van die lekker hamburgers koop. (1)

3.20 Kies die korrekte WOORD tussen hakies.

Oom Kobus (ken/weet) almal in die dorp. (1)
[20]

VRAAG 4: SINSTRUKTURE

TEKS E: PRENT

Kyk na die prent en beantwoord die vrae. **Skryf elke keer die hele sin uit, behalwe by VRAAG 4.1 en VRAAG 4.3.**

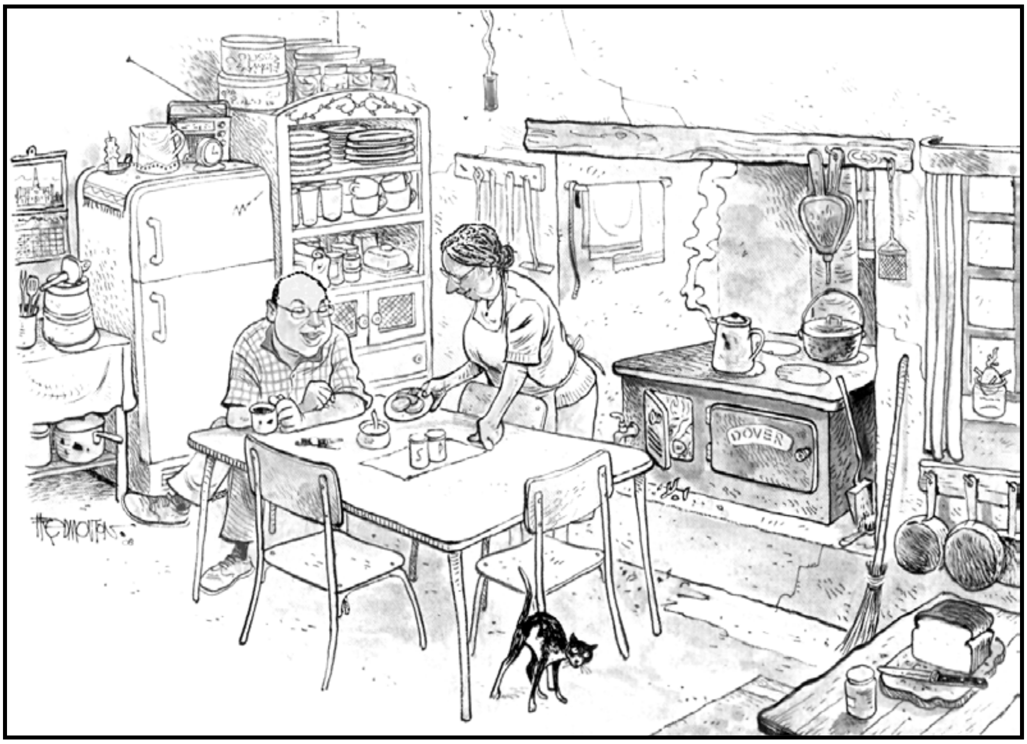

[Uit *WEG, Januarie 2009*]

4.1 Watter SPREEKWOORD pas die beste by die prentjie op bladsy 11?
Skryf net die vraagnommer (4.1) en die letter (A–D) neer.

Oupa en Ouma het baie sakke ... saam opgeëet.

A koekies
B sout
C mielies
D appels (1)

4.2 RANGSKIK die groepe woorde tussen hakies in die korrekte volgorde.

Oupa sit (rustig) (op sy stoel) (vir ’n rukkie).
Begin só: Oupa sit ... (1)

4.3 Kies die korrekte BETEKENIS van die onderstreepte idioom.
Skryf net die vraagnommer (4.3) en die letter (A–D) neer.

Ouma is <u>vuur en vlam</u> oor haar nuwe stoof.
<u>Vuur en vlam</u> beteken Ouma is ...

A baie kwaad.
B moedeloos.
C ongelukkig.
D opgewonde. (1)

4.4 Voltooi die INFINITIEF. Skryf die hele sin oor.

Begin só: Ouma hou daarvan ... koekies ... bak. (1)

4.5 Skryf die sin oor in die INDIREKTE REDE.

Oupa sê: “Die koekies ruik lekker.”
Begin só: Oupa sê ... (1)

4.6 Vul die KORREKTE VRAAGWOORD in, sodat die onderstreepte deel van die sin die antwoord is. Skryf die hele vraagsin uit.

Ouma gee vir Oupa <u>’n bordjie met koekies</u>.

... gee Ouma vir Oupa? (1)

4.7 Skryf die sin oor in die VERLEDE TYD.

Daar is warm water in die ketel. (1)

4.8 Skryf die sin oor in die TEENWOORDIGE TYD.

Ouma het koffie in Oupa se beker gegooi. (1)

4.9 VERBIND die sinne met die woord tussen hakies.

Oupa drink sy koffie. Ouma maak die kos. (terwyl) (1)

4.10 Vul die ontbrekende woord in die LYDENDE VORM van die volgende sin in.

Ouma het die brood gesny.
Skryf die hele sin uit en begin só: Die brood ... deur Ouma ... (1)

4.11 Skryf die sin oor en begin met die VETGEDRUKTE woorde.

Ouma maak toebroodjies **vir middagete**.
Begin só: Vir middagete ... (1)

4.12 VERBIND die sinne met die woord tussen hakies.

Ouma was die skottelgoed. Hulle het klaar geëet. (nadat) (1)

4.13 Skryf die sin oor in die LYDENDE VORM.

Ouma pak die skoon borde op die rak.
Begin só: Die skoon borde ... (1)

4.14 Skryf die sin oor in die DIREKTE REDE.

Oupa sê dat die koffie lekker is.
Begin só: Oupa sê: ... (2)

4.15 Skryf die sin oor in die VERLEDE TYD.

Oupa luister na die radio. (2)

4.16 Skryf die sin oor in die TOEKOMENDE TYD.

Die kat skuur sy rug teen die stoelpoot. (2)

4.17 Skryf die sin oor in die ONTKENNENDE VORM.

Die yskas se deur staan oop.
Begin só: Die yskas se deur ... (2)

4.18 Skryf die sin oor in die INDIREKTE REDE.

Ouma vra vir Oupa: "Wil jy nog koffie hê?"
Begin só: Ouma vra vir Oupa ... (2)

4.19 Beantwoord die vraag in die ONTKENNENDE VORM.

Sien die kat iets onder die kas?
Begin só: Nee, ... (2)
[25]

VRAAG 5: REDIGERING

TEKS F: TYDSKRIFARTIKEL

Jou vriendin het ŉ artikel vir die plaaslike koerant geskryf. Sy het vir jou gevra om die artikel deur te lees en die foute wat onderstreep is, reg te maak.

Alles word net duurder en duurder ...

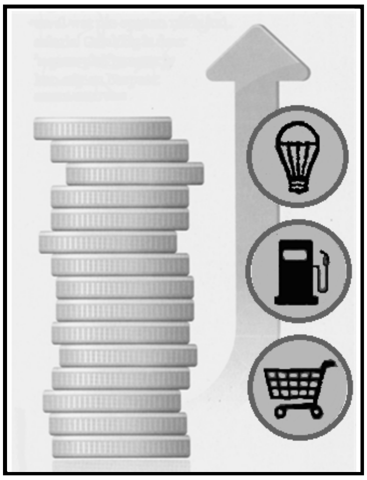

Pryse wat styg, is nie meer nuus nie.

Wanneer die petrolprys styg, word kos ook duurder. Dinge soos melk, kaas en eiers het die afgelope jaar met 14% styg. Maar dis nie net kos en petrol wat duurder word nie, amal moet ook meer vir elektrisiteit betaal.

Al wat nie styg nie, is salarisse. Volgens die ekonoom, michael Bagriam, sukkel almal in Suid-Africa, omdat hulle te min geld het. Dis egter die armes wat die swaar kry. Hulle moet ook meer vir openbare vervoer betaal om werk te gaan soek of om te kom by die werk.

Die pryse wat so styg, veroorsaak dat baie klien ondernemings moet toemaak. Hulle kan nie meer al hulle uitgawes betaal. Baie mense verloor dan hulle werk en daar is nie geld om nuwe werk te skep nie.

Wat kan mense doen om hul geldelike posisie te verbeter Mense moet hul werk goed doen. Hulle moenie laat by die werk kom of vroeër huis toe gaan nie. Hulle moet doen wat gevra word, want daar is nie baie geleentheid vir nuwe werk nie.

[Verwerk uit *Kuie*r, 4 Julie 2012]

5.1 Gee die **regte vorm** van die onderstreepte woord in reël 3. (1)

5.2 Verbeter die **spelling** van die onderstreepte woord in reël 4. (1)

5.3 Skryf die woord in reël 5 neer wat met ŉ **hoofletter** moet begin. (1)

Kopiereg voorbehou

5.4 Verbeter die **spelling** van die onderstreepte woord in reël 6. (1)

5.5 Gee die **regte vorm** van die onderstreepte woord in reël 7. (1)

5.6 Skryf die onderstreepte deel in reël 8 oor en verbeter die **woordorde**. (1)

5.7 Verbeter die **spelling** van die onderstreepte woord in reël 9. (1)

5.8 Skryf die onderstreepte deel in reël 10 oor en vul die **ontkenningswoord** wat weggelaat is, in. (1)

5.9 Skryf die onderstreepte sin in reël 12 oor en vul die **leesteken** in wat uitgelaat is. (1)

5.10 Gee die **meervoud** van die onderstreepte woord in reël 14. (1)
[10]

VRAAG 6: KRITIESE TAALBEWUSTHEID EN INTERPRETASIE VAN TEKSTE

TEKS G: PRENTE

Kyk na die prente hieronder en beantwoord die vrae.

Kies die antwoord om by elke situasie te pas.
Skryf net die vraagnommer (6.1–6.5) en die letter (A–D) neer.

6.1

[Uit Google Images]

Piet se pa is **kwaad** oor Piet se swak rapport.
Kies die sin wat die beste aandui hoe **kwaad** Piet se pa oor die swak rapport is.

A “Ag nee! Ek is regtig teleurgesteld in jou!”
B “Ek hoop jy probeer volgende keer harder.”
C “Ek kan nie glo dat jou punte so laag is nie!”
D “Sulke swak punte! Dis onaanvaarbaar!” (1)

6.2

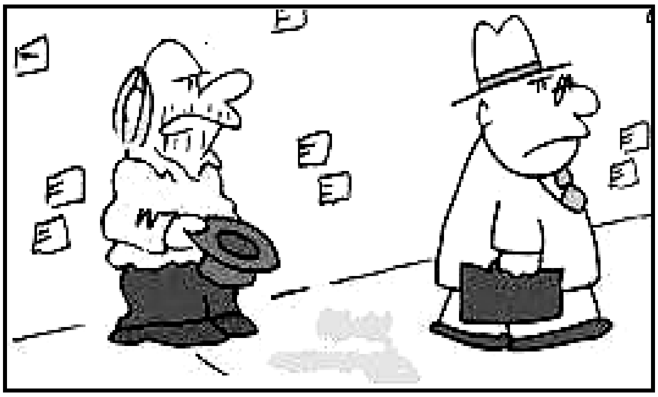

[Uit Google Images]

Gert bedel voor ŉ winkel.
Kies die mees gepaste sin wat Gert kan gebruik om die sakeman te **oorreed** om vir hom geld te gee.

A “Het Meneer nie ŉ geldjie vir ŉ baie honger man nie, asseblief?”
B “Gaan jy regtig niks vir my gee nie, Meneer?”
C “Gee vir my geld, ek is honger en het kinders by die huis.”
D “Het Meneer vir my ŉ paar rand?” (1)

6.3

[Uit Google Images]

Die verkoopsman probeer die vrou **manipuleer** om sy produk te koop.
Kies die sin wat die beste aandui hoe die verkoopsman die vrou probeer **manipuleer** om sy produk te koop.

A “Ek wil graag hê u moet na die produkte kyk wat ek verkoop.”
B “Ek verkoop produkte en ek is seker u sal daarvan hou.”
C “As u vandag my produk koop, betaal u slegs die helfte van die prys.”
D “Ek hoop u het genoeg geld, want ek verkoop goeie produkte.” (1)

6.4

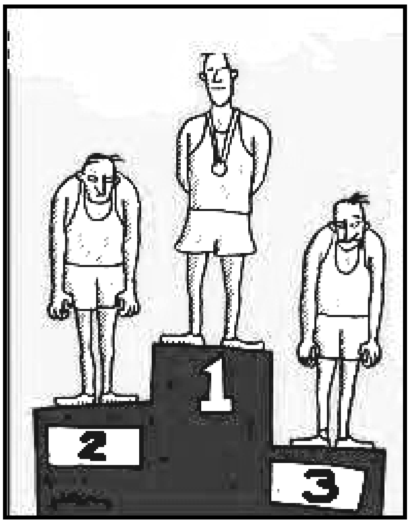

[Uit Google Images]

Chris het die atletiek gewen en spog teenoor die ander deelnemers.
Kies die sin wat die beste aandui hoe **onsensitief** hy is.

A “Geluk met julle prestasie. Dit was lekker om teen julle deel te neem.”
B “Ek is so dankbaar dat ek kon deelneem.”
C “Julle was maar net vandag ongelukkig om te verloor.”
D “Julle is verloorders; julle sal my tog nooit kan wen nie!” (1)

6.5

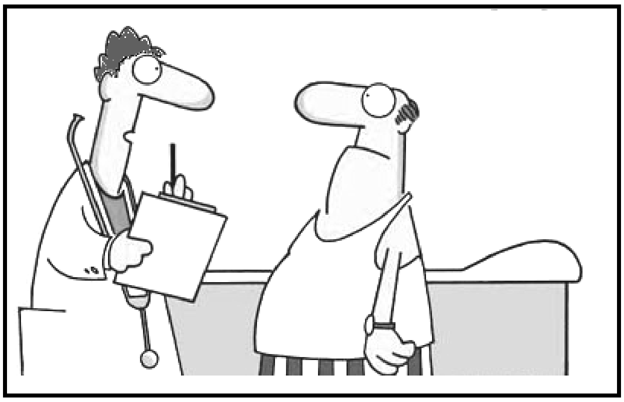

[Uit Google Images]

Die dokter raas met die oorgewig pasiënt omdat hy nie gewig verloor nie.
Kies die sin wat die beste aandui hoe die dokter oorgewig mense **stereotipeer**.

A “Om gesond te bly, sal jy minder moet eet en meer oefen.”
B “Jy sal net moet maer word, Vetsak!”
C “Al julle oorgewig mense sit net heeldag en televisie kyk en oefen nie.”
D “Jy is oorgewig en sal minder moet eet!” (1)
[5]

TOTAAL AFDELING C: 60

AFDELING D: LETTERKUNDE

KINDERS VAN DIE AARDE – Charles Fryer

Hierdie afdeling bestaan uit TWEE vrae.

Beantwoord EEN van die twee vrae.

VRAAG 7: *'N MAN KOM TUIS* – Chris Barnard

Lees die uittreksel hieronder en beantwoord die vrae.

“Jy moet maar sê hoe ek moet ry,” sê ek toe ons die dorp binnegaan. “Dan laai ek jou by die huis af.” Maar daarvan wou hy niks weet nie. Nee, hy sal huis toe stap. “Maar jy gaan moeilik dra aan die los goed,” sê ek. “Nee, dankie,” sê hy. “Jy’t my baie gehelp. Nee, ek stap. Die ou los goedjies is niks.” Ek het gewonder skort hier iets? Hoekom wil hy my nie naby sy huis hê nie? Want hy het my aanbod nie sommer net hoflikheidshalwe van die hand gewys nie. Daar was iets in sy stem, ’n beslistheid, wat my vreemd voorgekom het. Hy had skynbaar ’n slag om gedagtes te raai, die passasier van my. Want skielik verduidelik hy.

7.1 Op watter dorp het Gouws gebly? (1)

7.2 Hoekom wou Gouws nie by die huis afgelaai word nie? (1)

7.3 Noem enige EEN van die los goedjies wat Gouws by hom gehad het. (1)

7.4 Kies die KORREKTE antwoord.
Skryf net die vraagnommer (7.4) en die letter (A–D) neer.

Waaruit kon die verteller aflei dat Gouws opgewonde geraak het toe hulle nader aan die dorp gekom het?

A Hy het kort-kort op sy horlosie gekyk.
B Hy het vir die verteller van sy kamplewe vertel.
C Hy het die los pakkies bymekaar begin maak.
D Hy het al meer oor sy kinders begin praat. (1)

7.5 Gouws se eerste vrou is na ’n ernstige siekte oorlede.

7.5.1 Is hierdie stelling WAAR of ONWAAR? (1)

7.5.2 Gee ’n rede vir jou antwoord op VRAAG 7.5.1. (1)

7.6 Kies elke keer die antwoord in KOLOM B wat by die karakter in KOLOM A pas. Skryf net die vraagnommer (7.6.1–7.6.4) en die letter (A–E) neer, bv. 7.6.5 F.

KOLOM A		KOLOM B	
7.6.1	Petrus	A	... het die sesmaal-tafel goed geken.
7.6.2	Sienie	B	... was die oudste van die kinders.
7.6.3	Gawietjie	C	... was baie slim.
7.6.4	Hestertjie	D	... was drie jaar oud.
		E	... was een van ŉ tweeling.

(4 x 1) (4)

Lees die uittreksel hieronder en beantwoord die vrae.

> Maar ŉ blok verder op die ingewing van die oomblik in ŉ dwarsstraat afgedraai en tot onder langs die spruit gery. Toe draai ek links en ry tot by die volgende straathoek, hou stil en klim uit.
> Na ŉ ruk kon ek hom sien aankom. Ek het ŉ huis gesoek wat syne kon wees – en die huis uitgeken aan die hond en die vyf kinders wat by die hek sit. Op die stoep het ŉ vrou gesit en wol oprol.

7.7 Hoekom het die verteller omgedraai nadat hy Gouws afgelaai het? (1)

7.8 Wie het heel eerste vir Gouws sien aankom? (1)

7.9 Rangskik die gebeure in die KORREKTE volgorde volgens die storie.
Skryf net die vraagnommer (7.9) en die letters (A–D) neer.

A Almal het saam huis toe geloop en help dra.
B Gouws het sy goedjies neergegooi en almal gegroet.
C Gouws het in die straat afgestap totdat hy die huis kon sien.
D Die kinders het in die straat afgehardloop. (4)

7.10 Kies die KORREKTE antwoord.
Skryf net die vraagnommer (7.10) en die letter (A–D) neer.

Gouws het sy werk beskryf as "**partykeer ongerieflik**", maar "**daar is baie voordele**". Hierdie beskrywing is ŉ voorbeeld van ...

A personifikasie.
B ŉ metafoor.
C ŉ vergelyking.
D kontras. (1)

7.11 Sal jy dankbaar wees om ŉ werk soos Gouws te hê?
Antwoord JA of NEE en gee ŉ rede vir jou antwoord. (1)

7.12 Hoekom, dink jy, was die verteller 'n persoon wat graag ander help? (1)

7.13 Kies die KORREKTE antwoord.
Skryf net die vraagnommer (7.12) en die letter (A–D) neer.

Wat is die boodskap van die verhaal?

A Jy moet jou naaste dien soos die Bybel sê jy moet.
B Jy moet in elke slegte ding wat in jou lewe gebeur, iets goeds soek.
C Gesinne bly lief vir mekaar, al sien hulle mekaar baie min.
D Dis voordelig om 'n padmaker te wees omdat jy die wêreld sien. (1)

[20]

OF

VRAAG 8: *DIE TONGBLAAR* – Pirow Bekker

Lees die uittreksel hieronder en beantwoord die vrae.

Dis 'n dag van uitbundige uitgelatenheid. Die skole sluit vandag. Maar vir Wynand sit daar iets weemoedigs aan die dag.

***

Die voorwiel het in die sand dwars gedraai, die los nek van die fiets het geknak en hulle het altwee oor die horings getrek – hy nog bo-oor Klaas.
Hy het die val nie eers gevoel nie. Toe hy grondvat, het hy onwillekeurig eerste na sy been geklap om van die by ontslae te raak.

8.1 Waarom was Wynand nie bly dat dit vakansie was nie? (1)

8.2 Kies die KORREKTE antwoord.
Skryf net die vraagnommer (8.2) en die letter (A–D) neer.

Waarom het Klaas gevra of hulle Wynand dokter toe moes vat?

A Hy het baie hard van die fiets afgeval.
B Hy het gesê dat hy dalk allergies vir bysteek was.
C Hy het oor 'n klip gery en seergekry.
D Hy het met sy fiets in die duifiedoring ingery. (1)

8.3 Hoe het die bysteek Wynand se lewe op 'n goeie manier verander? (1)

8.4 Rangskik die gebeure in die KORREKTE volgorde volgens die storie.
Skryf net die vraagnommer (8.4) en die letters (A–D) neer.

A Elsie het kristalle met water gemeng en aan sy bobeen gesmeer.
B ŉ Rooiby het vir Wynand aan sy bobeen gesteek.
C Klaas en Wynand was op pad skool toe.
D Wynand het op Elsie verlief geraak. (4)

8.5 Wat het Wynand gedurende die vakansie gedoen? (1)

Lees die uittreksel hieronder en beantwoord die vrae.

Hy knak die blaar en sy buig haar kop. Hy trek die helftes uitmekaar en die drade staan styf tussen hulle. "Haai, dis wonderlik," sê sy eenvoudig. "Dit lyk soos ŉ harpie." Dit tref hom so dat hy net aanhou kyk daarna sonder om iets te sê of te doen. Hierdie oomblik wil hy nie breek nie. Sy oë gaan na haar leë hand en die vinger wat hy wou meet. Maar hy doen niks. Staan net so in stilte. "Kyk die wind het die snare gebreek."

8.6 Waarom wou Wynand Elsie se vingergrootte meet? (1)

8.7 Hou jy van Wynand se plan om Elsie se vingergrootte te meet?
Antwoord JA of NEE en gee ŉ rede vir jou antwoord. (1)

8.8 Wynand het die halwe garingblaar **die aand voor die skool begin het**, gaan pluk.

8.8.1 Is hierdie stelling WAAR of ONWAAR? (1)

8.8.2 Motiveer jou antwoord op VRAAG 8.8.1. (1)

8.9 Hoekom, dink jy, het Wynand toe nie Elsie se vinger gemeet nie? (1)

8.10 Kies elke keer die inligting uit KOLOM B wat by die karakters in KOLOM A pas. Skryf net die vraagnommer (8.10.1 – 8.10.4) en die letter (A–E) neer, bv. 8.10.5 F.

KOLOM A		KOLOM B	
8.10.1	Ou Katlagter	A	... het gelyk of iemand haar/hom met ŉ bord teen die gesig gepleister het.
8.10.2	Elsie	B	... het waarskynlik die wetenskapapparaat gaan haal.
8.10.3	Klasmaat	C	... het die vakansie aalwyne gaan uithaal.
8.10.4	Ou Janka	D	... het saggies gefluit toe hulle laat in die klas kom.
		E	... het gewens dat hy/sy groen moerbeie gehad het om die vlekke uit te haal.

(4 x 1) (4)

8.11 Kies die KORREKTE antwoord.
Skryf net die vraagnommer (8.11) en die letter (A–D) neer.

Die aanhaling "**Dit lyk soos ŉ harpie**" is ŉ voorbeeld van ...

A personifikasie.
B ŉ metafoor.
C ŉ vergelyking.
D kontras. (1)

8.12 Dink jy Klaas was ŉ goeie vriend vir Wynand?
Antwoord JA of NEE en gee ŉ rede vir jou antwoord. (1)

8.13 Kies die KORREKTE antwoord.
Skryf net die vraagnommer (8.13) en die letter (A–D) neer.

Wat is die boodskap van hierdie verhaal?

A Bly altyd positief terwyl jy probleme oplos.
B Moenie ophou planne maak totdat jy slaag nie.
C Maats kan mekaar se planne deurmekaar krap.
D Al beplan jy hoe goed, jou planne werk nie altyd uit nie. (1)

[20]

TOTAAL AFDELING D: 20
GROOTTOTAAL: 120

Kopiereg voorbehou